

Kansallisen Kokoomuspuolueen kunnallisohjelma vuonna 1931

Kunnallisella itsehallinnolla on maassamme ikivanhat juuret. Sen säilyttämistä koskemattomana on kaikkina aikoina pidetty yhtenä kansalaisvapauden kulmakivistä. Tämä käsitys on Kansallisen Kokoomuspuolueen kunnallispoliittisen ohjelman lähtökohtia.

Kunnallinen itsehallinto on edelleen säilytettävä mahdollisimman laajana.

Kunnallisen itsehallinnon säilyttäminen koskemattomana ei merkitse vain sitä, että kunnille jätetään vapaus hoitaa hallintotehtäviä valitsemiensa omien viranomaisten kautta, vaan ennen kaikkea sitä, että kunnille varataan taloudelliset edellytykset pitää huolta paikallisista kunnan asukasten yhteisistä tarpeista. Aikaisemmalla lainsäädännöllä määriteltiin vain eräiden kunnallistehtävien yleiset piirteet, jota vastoin näiden yksityiskohtainen sovelluttaminen paikallisiin oloihin ja kuntien asukasten taloudellisiin mahdollisuuksiin oli jätetty kunnan asukasten omaksi asiaksi. Itsenäisyytemme saavuttamisen jälkeen viimeksi kuluneina vuosina on lainsäädäntö alkanut yhä yksityiskohtaisemmin määritellä kunnallistehtävien sisältöä ja tällöin usein jättäytynyt välinpitämättömäksi siitä, miten kunnat voivat taloudellisten edellytystensä puitteissa nämä tehtävät suorittaa. Kuntien vapautta varojensa käyttöön on täten sidottu ja siten varsin huomattavasti supistettu kunnallista itsehallintoa.

Säädettäessä lakeja, jotka sitovat kuntien varoja tahi asettavat kunnille varsinaisten kunnallisten toimien ulkopuolella olevia valtion tehtäviä, on meneteltävä suurella varovaisuudella.

Kuntien itsehallintoa ei ole rajoitettu viime vuosina vain edelläesitetyn luontaisen lainsäädännön kautta, vaan ovat valtion viranomaisetkin osaksi uuden lainsäädännön heille myöntämän valtuuden nojalla osaksi omasta aloitteestaan pyrkineet vierittämään kuntien kannettavaksi yhä uusia velvoituksia. Valtiovallan edustajat ovat nimittäin ennen kaikkea koettaneet rajoittaa valtion osalle tulevien menojen määrää, mistä on luonnollisena seurauksena kuntien rasisitusten kasvaminen. Samaan suuntaan on pyrkinyt kehitystä viemään myös kaikkein tuorein lainsäädäntö. Valtion viranomaiset ovat alkaneet sekaantua yhä pienempiin asioihin kunnallishallinnossa, joka seikka vaikeuttaa kunnallishallinnon tarkoituksenmukaista ja järkiperäistä hoitoa sen eri aloilla. Sitäpaitsi on valtion valvonta etupäässä tehostanut vain sellaisten kunnallisten velvollisuuksien kirjaimellisen ankaraa suorittamista, jotka aiheuttavat menoja kunnille, jota vastoin laissa edellytettyä kuntien taloudenhoitoa koskevaa yleistä valvontaa ei ole kehitetty eikä asiain kulkuun vaikuttavalla tavalla käytäntöön sovellettu.

Valtionvalvonta ei saa vaikeuttaa kuntien järkiperäistä taloudenhoitoa, vaan sen tulee rajoittua kevytmielisen kunnallispolitiikan ja varainkäyttelyn ehkäisemiseen; kunnille erityisissä laeissa säädettyjen, varoja kysyvien velvollisuuksien täyttämässä ei ole asetettava suurempia vaatimuksia kuin on välttämätöntä ja kuntien talous voi kohtuudella kestää.

Sekä viimeksi kuluneina vuosina laaditut useat lait että sota-ajan seuraukset ovat asettaneet kuntien suoritettaviksi tehtäviä, joiden täyttäminen on koetellut kuntien

veronmaksukykyä ennen tuntemattomalla tavalla. Etenkin erinäiset määräykset oppivelvollisuuslaissa ovat tehneet kunnan raha-asiain hoidon sangen vaikeaksi. Maan taloudellisen elämän vakiintumisen yhtenä edellytyksenä on pidettävä sitä, että tätä verorasitusta mahdollisuuden mukaan pyritään alentamaan. Tärkeänä edellytyksenä siihen pyrittäessä on kuitenkin se, ettei määräämisvalta kunnan asioissa luisu veroa maksamattomiin käsiin.

Kuntien käytettävänä olevat varat ovat monella tavoin sidotut suoritettavien tehtävien aiheuttamiin kustannuksiin, joten kuntien on vaikea välittömällä kustannuksia vähentävillä keinoilla pyrkiä edelläesitettyyn tulokseen. Ainoa tarjolla oleva välitön keino on se, että kuntien hallinto ja taloudenhoito koetetaan saattaa mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi, joten käy mahdolliseksi noudattaa säästäväisyyttä kuntien hallinnossa. Kunnallisverotuksen alentamiseen on pyrittävä välillisten keinojen kautta, osaksi pidättymällä lähivuosina varoja vaativista uudistuksista, joten veronmaksajien maksukykyisyyden lisääntymistä voidaan käyttää kunnallisverotuksen alentamiseen, osaksi ryhtymällä sellaisiin toimenpiteisiin, joiden kautta kunnan asukasten veronmaksukykyä korotetaan. Samalla voidaan harkita, eikö kunnallismetsien hankkiminen kuntien käytettäväksi olisi sopiva keino kunnallisten tulolähteitten lisäämiseksi. Tällaisessa toiminnassa on valtiovallan kuntien pyrkimyksiä tuettava. Missä edellytyksiä on, olisi kuntien kohtuushinnoin koetettava hankkia nykyisenä pulakautena alueellaan mahdollisesti myytäviksi joutuvia metsätiloja. Kuitenkin on kunnalle tulolähteitä hankittaessa aina varottava, ettei sen kautta tervettä yksityisyritteliäisyyttä lamaannuteta. Päinvastoin vaatii kunnan etu auttamaan voimainsa mukaan tällaisia tuottajia pääsemään vaikean ajan yli.

Tarkoituksenmukaisen hallinnon ja taloudenhoidon järjestelyn kautta on kuntien pyrittävä säästäväisyyteen ja vakiinnuttamaan taloudellista asemaansa.

On pyrittävä asteittain toteuttamaan pääasiassa vain niitä kunnan tulolähteiden käyttöä vaativia uudistuksia, jotka lainsäädännön velvoituksesta tai kuntien omasta aloitteesta jo on pantu alulle.

Veronmaksukykyyn korottamiseksi on kuntien pidettävä toiminnassaan erikoisesti päämääränä sellaisten tehtävien suorittamista, joiden kautta edistetään kunnan asukkaiden ja maan yleistä taloudellista hyvinvointia.

Kuntien on lähitulevina vuosina kiinnitettävä erikoinen huomio kunnallisverotuksen alentamiseen. Siinä tarkoituksessa on tuettava kuntien toimintaa niille sopivien tuottavien tulolähteiden hankkimiseksi.

On pyrittävä saamaan lainsäädäntöteitse aikaan helpotuksia etenkin oppivelvollisuuslain soveltamisessa.

Useampia kuntia koskevissa asioissa on näiden kesken alettu yhä suuremmassa määrässä harjoittaa yhteistoimintaa, mikä on ollut eduksi monille yleishyödyllisille toimenpiteille. Sentähden olisi kuntia laajempain hallintoalueitten yhteisten asiain käsittelyä varten laadittava suunnitelma toteutettava niin pian kuin taloudelliset edellytykset sen sallivat.